

MÁRKUS ÉVA DÉKÁN KÖSZÖNTŐJE

Szeretettel köszöntöm Önöket az ELTE Tanítóképző Karán, a Winkler Márta születésnapja alkalmából rendezett ünnepségen. (...)

Winkler Márta érdemeit hosszan lehet sorolni: ő alapította meg az első magyar alternatív iskolát. Nevelő-oktató munkájában úttörője volt a porosz pedagógiai módszerrel szemben a gyermekközpontú szemléletnek.

Tanítói oklevelének megszerzése után a Váli úti Általános Iskola tanítója lett, ahol – a kor szigorú előírásaival szemben – felszedte a padokat, hogy a foglalkozások terét optimálisan alakíthassa ki. Sokat kísérletezett, részt vett Varga Tamás matematikatanítási reformjában. 1988-ban megalapította az alternatív alapokon működő Kincskereső Iskolát. Előterbe helyezte a tanulás nyugalmát, az érdeklődés fenntartását, az önálló munka szokását, az ének-zene, a mozgás, a játék és a természetjárás beépítését az iskola életébe. Munkáját számos díjjal ismerték el: kapott többek között Apáczai Csere János-díjat, Eötvös József-díjat, Újbuda-díjat, Budapestért-díjat és a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje-díjat. 1979-ben Péterffy András készítette róla az *Iskolapéllda* című dokumentumfilmet.

Márta pedagógiai hitvallása szerint a gyerekcsoportban eleve benne van az öröm, s a tanítóknak ezt kell megragadniuk. Amit megél a gyerekekkel együtt, annak van foganatja, nem annak, amikor azt mondja, hogy ezt és ez meg kell tanulnotok. Már Comenius leírta, hogy ne legyen robot a tanulás, biztat, hogy dramatizáljunk a gyerekekkel, mert abban mindent megismernek, a teret ugyanúgy, mint az irodalom és egyéb tárgyak akár nehéz tananyagát. És a gyerekek kedvvel, szívesen, örömmel tanulnak így. Ez kellene, hogy legyen a mai tanítók, tanítójelöltek célja is.

Winkler Márta így ír pályájáról, pedagógiai elképzelései megvalósításáról, ami az akkori körülmények között korántsem volt egyszerű:

Kerestem az elképzelésemnek megfelelő utat: először a szemléltető eszközöket alakítottam át minden gyerek kezébe adható munkaeszközökké. A leszögezett padok helyére asztalokat, székeket szereztem, a szülőkkel együtt rendbe hoztuk azokat, hogy a teret a gyerekek mozgása szerint rendezhessem be a foglalkozásainkon.

A merev társadalmi struktúra, amelyben élünk, iskolán belül is nagy ellenállást váltott ki, az előírttól eltérő legkisebb változtatással szemben is. Nemcsak a közvetlen környezetem, de a hivatali hierarchia egyre hangosabb rosszallása kísért nap mint nap. Óráimra egyszerre több, volt mikor négy szakfelügyelő jött ellenőrizni. Kis lépésként, szívós következetességgel haladtam előre. Legfontosabbnak tartottam az önálló problémamegoldás folyamatait átélni, átéletetni – örömeit és nehézségeit egyaránt. Azt akartam, hogy a gyerekek képesek legyenek rá, és akarjanak is elindulni egyedül, ne várjanak el kész ismereteket. Kérdéseik legyenek minél szerteágzóbbak. Tevékeny részesei legyenek a tanításnak, önmagukat és társaikat is tanítsák.

A „folyamatos javítás módszerét” választottam, az osztályzás helyett szöveges értékelést kaptak a gyerekek.

A másféleképpen szervezett iskolai élet nagy különbséget mutatott a többi tanulócsoporthoz képest. A vidáman, nagy szellemi szabadságban élő gyerekek örömmel és eredményesen tanultak. Sok szülő a kísérleti tanítást szerette volna a gyerekei számára, nagy számban kérték az igazgatótól a felvételt.

1984-ben egyéves tanulmányi szabadságot kaptam, amely alatt egy tanulmánykötetben összegeztem addigi munkámat *Személyiségfejlesztés az alsó négy osztályban* címmel. Ebből az anyagból állítottam össze később a *Kinek kaloda, kinek fészek* című könyvet, mely 1993-ban jelent meg.

A nehézségeket megszüntetni kívántam, hát iskolaalapításra szántam el magam. 1988. augusztus 31-én megnyitottam egy négyosztályos iskolát. Az első alternatív iskola ez, Kincskereső Iskola a neve.

A „gyermekit” szeretnénk megőrizni mindenben, amiben csak lehet. A teremtő örömet kívánjuk felkelteni a gyerekekben, amely erőt ad a nehézségek feldolgozására, a saját tevékenység és a saját megfelelés fölött érzett öröme.

Kívánom, hogy ez legyen a mai és a mindenkori magyar oktatáspolitikai jelszava is, mert ez a jó a gyermekeinknek, így tudnak önálló, egészséges személyiséggé fejlődni, ami minden családnak és minden normális társadalomnak az érdeke.

Ahogy Márta egy HVG-interjúban kérdésre válaszolva fogalmazott:

Elmondanám a miniszternek, ha érdeklődne, hogy csak az lehet jó nevelő, aki engedi a spontán tapasztalást a gyerekeknek, hiszen ők az adottságaik, a belső tartalékaik szerint keresik és fedezik fel a világot. Ezt megakadályozni pedagógiai programmal vagy bármivel, végzetes hiba.